

A Földesi Értéktár Bizottság kiadványai
IV.

FÖLDESI ÉRTÉKÖSVÉNY MUNKAFÜZET

2026

A kiadvány a HUNG-2025/12611 számú
pályázati támogatással készült.

A Földesi Értéktár Bizottság kiadványai

IV.

Sorozatszerkesztők:

Péter Imre és Dr. Szabó Irma

A kiadványt készítették:

Horváth Sándorné és Katona-Egri Éva pedagógusok

Hátoldal terve: Katona Kristóf

Kiadja: Földes Nagyközség Önkormányzata

ISSN 2498-566X

ISBN 978-615-02-7446-1

Nyomdai munkálatok:

Hektográf Nyomda Püspökladány

Gratulálunk!

Sikeresen végére értél ennek a különleges munkafüzetnek, amely Földesről, a mi településünkről szól. Reméljük, sok érdekes és új dolgot tanultál a lakóhelyünkről, a jelképeinkről, a történelmünkről, a templomról, és még sok minden másról.

Légy büszke arra, hogy földesi vagy, és fedezd fel a körülötted lévő világot, akár családdal vagy barátaiddal!

5. A szárazföldi életmódot folytató békák hangot
- csak nászidőszakban adnak.
 - egész évben folyamatosan hallatnak.
 - csak a nyári időszakban „énekelnek”.
6. A vöröshasú unkát ha megzavarjuk
- szemét kidülszti
 - hasát mutatja
 - hangosan brekeg
7. A hüllők, kételtűek kutatóit nevezik
- herpetológusoknak
 - hematológusoknak
 - hidrográfusoknak
- 8.) A hím békák a nőstények figyelmét nászidőszakban felkeltik
- ugrálással.
 - brekegéssel.
 - nyelvnyújtogatással.
- 9.) Kételtűekkel csak olyan területen találkozhatunk, ahol
- száraz, füves
 - bokros, füves
 - vizes, nedves a terület
10. A tájvédelmi körzetben élő mocsári béka
- az ásó békákhoz
 - bajszos, vagy barna békákhoz
 - a tavi békákhoz
 - tartozik.
11. A kecskebéka minden időszakban a víz közelében tartózkodó zöld béka. Nevét
- a táplálkozásáról
 - testfelépítéséről
 - hangjáról
 - kapta.

Megfejtés: _____

FÖLDESI ÉRTÉKÖSVÉNY MUNKAFÜZET

Név: _____

Életkor: _____

Osztály: _____

Jelmagyarázat:

Ezt a feladatot bátran elkezdheted, akkor is, ha óvoda vagy, vagy az általános iskola alsóbb osztályaiba jársz. Könnyű, szórakoztató, és biztosan sikerülni fog!

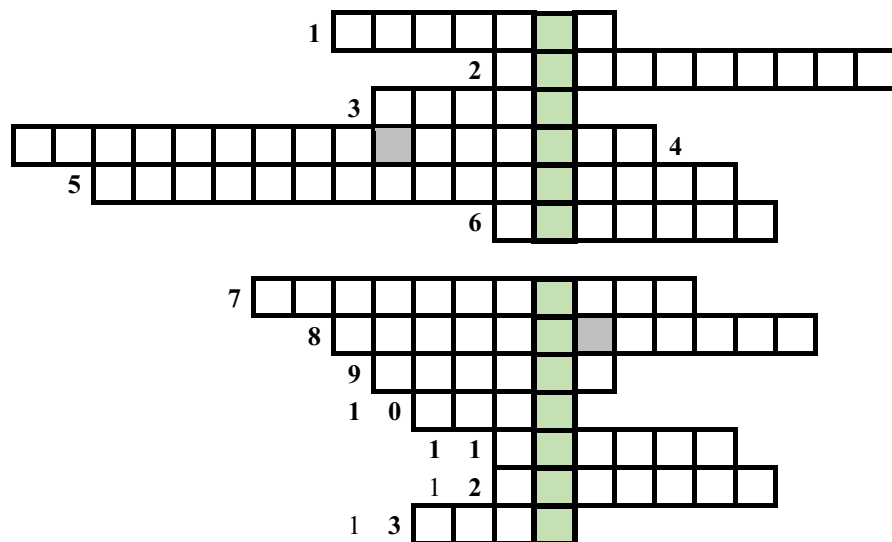

Ez a feladat egy kicsit nagyobb fejtörést igényel. Elsősorban a felsőbb osztályosoknak találtuk ki, de ha szereted a kihívásokat, te is próbára teheted magad!

I. ÖSVÉNY

1. Sétálj a *Templomkert* környékén!

Ismerkedj az itt található helyi értékekkel!
Segítenek a keresztrejtvény kérdései, megoldásai!

1. Az 1956-os forradalom és szabadságharc hőseinek emlékére készült. Pércsi Lajos honvéd őrnagynak is emléket állít.
2. Itt intézik az lakók ügyes-bajos dolgait, az önkormányzat hivatala.
3. Az I. világháborús emlékművön a katona ennek a madárnak az ölelésében van, amely a szabadság jelképe.
4. Az 1891-ben született Földesen és a debreceni Református Kollégium nevelte. Tanári és írói munkássága a XX. század kiemelkedő nevelőjévé, a magyar művelődéstörténet meghatározó személyiségévé tette.
5. Vámos Imre adományozta Földesnek. A Községháza emeletén található.
6. A címeren lévő égitest.
7. Az iskola és a mozi közötti parkban található. Antal Tibor csíkszeredai fafaragó mester készítette el a Hargita megyei vőfélyek és gazdák anyagi támogatásával.

V. ÖSVÉNY

A *Bihari-Sík* tanösvény a hajdani Nagy-Sárrét mocsárvilág határán fekszik. Ezt a mocsárvilágot a XIX. századi folyóvíz szabályozások szinte teljesen eltüntették, de maradtak olyan alapvető természeti adottságok, amelyekre építve a természetvédelem újra tud éleszteni egy-egy foltnyit a hajdani vízivilágból.

Az alábbi totó helyes válaszainak betűi a területen élő egyik békafajt rejtik.

Karikázd be a helyes választ betűjelét!

1. Az Andaházi vizes élőhely ilyen tevékenység eredménye.
 - a) regenerálódás
 - b) rekonstrukciós
 - c) rekreációs
2. Az élőhely vízutánpótlását szárazabb időszakokban kézi erővel épített
 - a) Keleti-főcsatorna
 - b) Tisza folyó
 - c) Berettyó folyó
 - biztosítja.
3. Magyarországon élő békafajok száma:
 - p) 16 faj
 - q) 10 faj
 - r) 12 faj
4. A tanösvény környékén találkozhatunk:
 - m) kékhasú unkával, zöld levelibékával, tavi békával, mocsári békával
 - n) vöröshasú unkával, zöld levelibékával, tavi békával, mocsári békával
 - ny) vöröshasú unkával, rózsaszín levelibékával, tavi békával, mocsári békával

Olvasd el figyelmesen az alábbi állításokat a Földesi Horgásztóval kapcsolatban! Döntsd el, hogy az állítás igaz vagy hamis! Ha igaz, tegyél egy pipát, ha hamis tegyél egy X-et a négyzetbe!

A horgásztavat 1991-ben alakították ki egy 10 hektáros ősnádas területén.	
A tó vízellátását és első feltöltését a Keleti-főcsatorna biztosította.	
A tavon található 6 darab szigetet markológépekkel, mesterségesen hozták létre.	
A horgászrend szerint tilos az etetőhajó használata és a csónakos behordás.	
A felnőtt, 2 botos „halas” napijegy ára jelenleg 5000 Ft.	
A horgászat megkezdése előtt kötelező megváltani a jegyet a halórháznál.	
A tóban tilos a fürdés.	
A horgászegyesületi tagoknak kötelességük részt venni a tó őrzésében.	
A törpeharcsa állományát feketesügér telepítésével próbálták megfékezni.	
A tó 24 órás rekordját egy 30 kg feletti amur tartja.	

8. Földes szülötte. Személyes közbenjárására Debrecen város megszerezte Déri Frigyes selyemgyáros hatalmas iparművészeti, népművészeti, kelet-ázsiai művészeti és numizmatikai gyűjteményét, és kezdeményezte, hogy a Debreceni Városi Múzeum vegye fel Déri Frigyes nevét. Emléktáblája az önkormányzat falán olvasható.

9. A címeren lévő állat.

10. A település olyan helye, ahol az árusok és a vásárlók találkoznak.

11. Földes nagyközség közművelődési életének nagy része is ebben az épületben zajlik, illetve sok diák is látogatja tanítási napokon.

12. 2 manuál-pedálos, 14 regiszteres, mechanikus, csúszkaladás orgona található itt, amelyet Angster József (1834-1918) nemzetközi hírű pécsi orgonaépítő mester épített.

13. A korabeli jegyzőkönyvek szerint 1957. április 4-én adták át, építési költsége 860 ezer forintra volt tehető. Ez az épület Árpád vezérről kapta a nevét.

Megfejtés: _____

2. Református templom és a torony-és hajógombban elhelyezett dokumentumok

2006. június 1-je jeles dátuma lett a helyi egyháztörténetnek, hiszen ezen a napon az alpinisták által végzett újabb felújítás alkalmával leemelték helyéről a toronygombot.

Kovács András lelkipásztor közreműködésével kinyitották azt a fadobozt, melyet a gombban találtak.

Karikázd be, mit találtak a dobozban!

írással feljegyzéseket, pénzérméket, zsoltáros énekeskönyvet, képeslapot, hírlevelet, presbiteri névsort, üres éremtároló fémhengert, bibliát

3. Karácsony Sándor Állandó Emlékiállítás

Látogass el a kiállításra! Nevezd meg az általad kirakott kockákon található képeket!

4. Földesi Székelykapu

A településen megrendezett Vőfélytalálkozók alkalmával ajándékba hozta Antal Tibor erdélyi vőfély társaival.

Írd le a kapun található üzenetet!

Mire emlékeztet az üzenet?

A földesi határ kiváló termőhelyi adottságokkal rendelkezik. Jó fekete földjei 5-40 aranykorona értékűek. Milyen a talaj összetétele? Pótold a betűket!

45 % cs _rn _zj _m
35 % r _t _ cs _rn _zj _m
15 % _nt _s t _l _j
5% sz _k _s t _l _j

6. Horgásztó

Fejtsd meg a szótagkirakót! Milyen élőlények találhatók a horgásztóban és környékén?

fűz-	ká-	-vér-	bé-	-kény	-ró-
-ke-	-ponty	-ka	-rász	-kör-	-zsa
-csa	dé-	csu-	vad-	-fa	-szeg
hor-	tü-	-ka	-gász	gyé-	har-

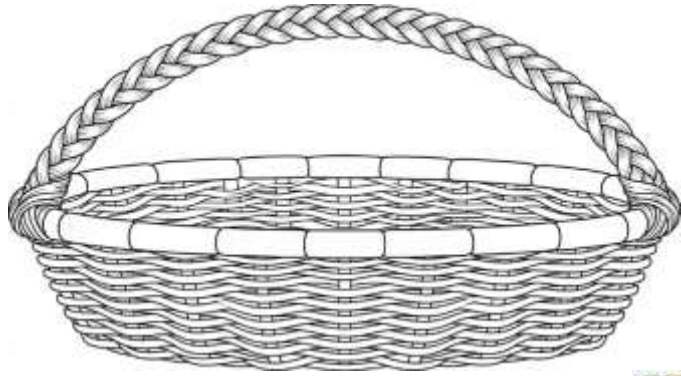
Írd le a kitalált szavakat!

4. Gúnárkert

Karácsony Sándor: Leckék a leckéről - Hetedik lecke
„Szeptembernek egyik legkedvesebb gyümölcse ... Odahaza nálunk nagy füles kaskákkal hordtuk haza akkortájt a (...) a Gúnár-kertből, még a kapunyitogató gyerekek kalapjába is jutott belőle egy-egy marokkal, ...”

Mi került a Gúnár-kertben a kosárba? Egészítsd ki a rajzot!

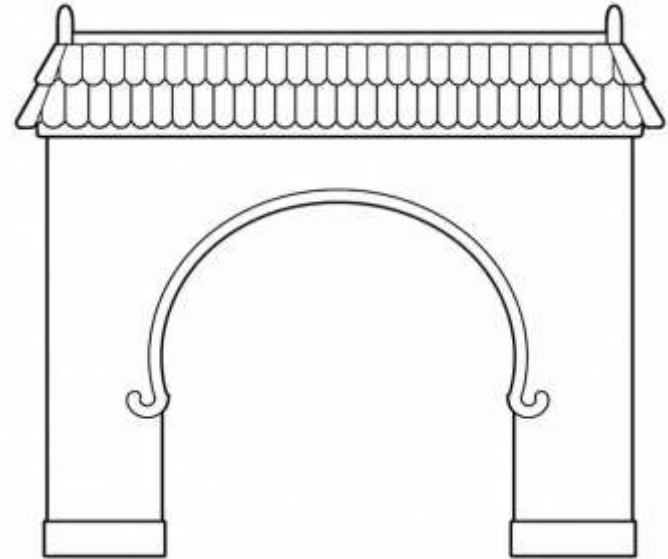
5. Nagykert

A több száz kisebb-nagyobb parcellából álló Nagykertben a falu lakói szőlőt, gyümölcsöst, veteményest gondoztak. Ősszel dióverő rúddal verték a diót, szedték kosarakba a szőlőt, almát, szilvát.

Hol található a településrész táblája?

Tervezz mintát, egy általad elképzelt székelykapura!

5. Józsa János rekeszománc faliképe

A kép megtekintése alapján húzd le a hamis állításokat!

- A mű technikája olajfestmény.
- A kép három fő részre tagolható.
- Az első rész az oktatás és a család ábrázolása.
- A középső rész zenélő emberei között zongorista is van.
- A kép jobb oldali szárnya a művészeti ágakat szimbolizálja.
- A zománctechnikának köszönhetően az elmúlt 42 év súlyosan károsította az alkotást.

Felismered, hogy milyen 3 fő részre lehet osztani az alkotást? Kösd a kifejezéseket a megfelelő helyre! Írd be a tevékenységeket az üres helyekre: kürtön játszik, fest, olvas, csellózik, szobrászkodik, fuvalózik, tervez!

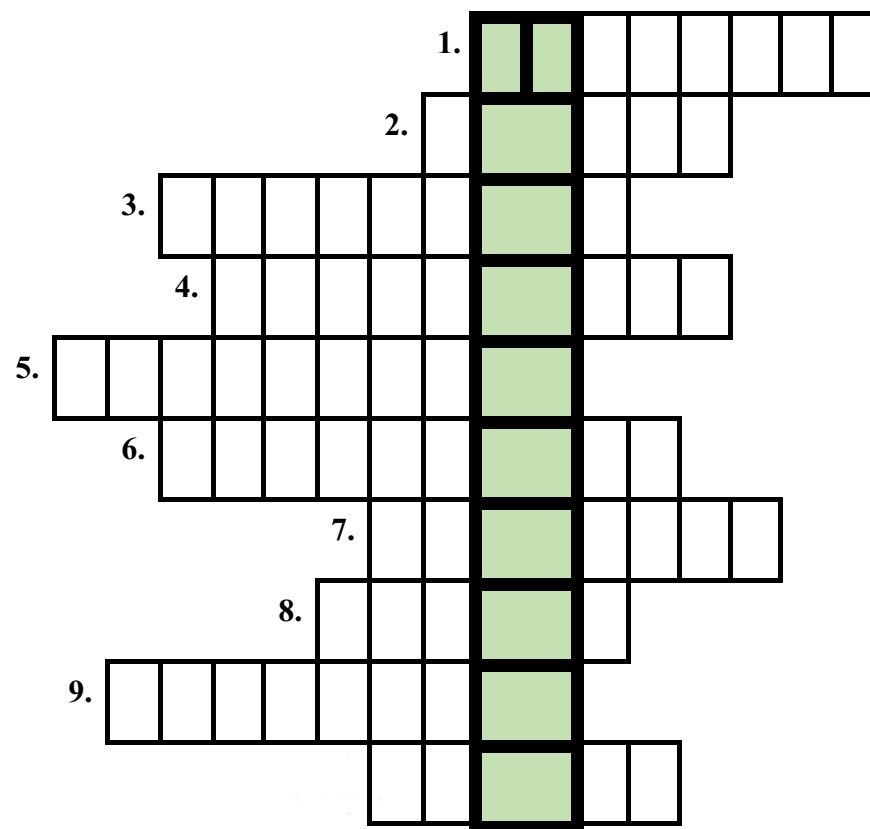
6. Kárpár-medencei Vőfélytalálkozó

Nevezd meg a képen látható személyeket és dolgokat!

3. Újsor – Magospart: Fejtsd meg a keresztrejtvényt!

1. Földesi családok történetének kutatója – keresztnév.
2. Településrész – Dózsa György utca környéke.
3. Településrész – Eötvös utca környéke.
4. Fűzfák gátja visz a legelőre.
5. 42-es főút melletti utca.
6. Hím libáról elnevezett kert.
7. Orgonájáról is ismert.
8. A falu híres orvosa – vezetéknev.
9. Területén ma sósvíztároló áll.
10. Kertek őrzője.

- Tud kend silabizálni?
- Juhászim, pajtásim, ímé aludtatok,
A mezei nyájat magára hagyátok.....

Színezd ki a betlehemi jászolt, ahogy elképzeled!

II. ÖSVÉNY

1. dr. Wéber Gyula körorvos munkássága és az általa létesített park

Wéber doktor nagy természetkedvelő volt. A háza környékén szép, gondozott parkot alakított ki. Színezd ki azokat a növényeket, melyek megtalálhatók voltak a parkjában!

Kösd össze a képen látható orvosi eszközöket a nevével!

A SZTETOSZKÓP

B PULZOXIMÉTER

C LÁZMÉRŐ

D VÉRCUKORMÉRŐ

E VÉRYOMÁSMÉRŐ

F CSIPESZ

G SZIKE

2. Településrész – Sárállás

A Fő utcáról lefordulva a Sárállás településrész felé, a sarkon állt egy egyszerű, de annál fontosabb épülete a falunak. Ki dolgozott ott? Mit lehetett vásárolni az ügyintézéshez?

Segítenek a találós kérdések megoldásai?

A legfontosabb dolga
Hogy hova szánták, oda,
Kis ládába dobva,
A leveleket hordja.

Megoldás:

Állva kéri,
Ülve adják,
Elől nyomják,
Hátul nyalják.

Megoldás:

Az épület neve: _____

3. Pécsi Sándor helytörténeti magángyűjteménye

A **Sárállást** elhagyva a Póliközt (ma Jókai utca) érintve a **Lippa** településrészhez érkezünk. A Dózsa György utcán (régi, de ma is használt neve Rácz utca) haladva találjuk a magángyűjteményt.

A gyűjtemény látogatása során szerzett ismeretek alapján, válogatással tedd igazzá a mondatokat! Húzd le az oda nem illőt!

A sárga, meszeltfalú öreg épületbe belépve, a konyhába jutunk.

A tűzhely előtti sarokban szévonó, görbebot, sütőlapát, fakanál és kantaszekér áll.

A lavor mellett vasaló, mosdószappan, törülközőtartó és mosóteknő látható.

IV. ÖSVÉNY

1. Helyi értékek tablókiállítása - Mozi épülete

Az épület előterében látható a település helyi értékeinek tablókiállítása. Sorolj fel legalább három olyan Földesen született híres embert, akinek munkássága helyi érték !

Gyűjtsd össze a Borzos kifli hozzávalóit!

2. Földesi Betlehemes játékok

A betlehemes játékok a karácsonyi ünnepkörhöz kapcsolódnak. Sólyom József tanító gyűjtötte össze a földesi szöveget és kottázta le dallamait. A játékot idősebb és fiatalabb csoportok is időről-időre felelevenítik és előadják kicsik, nagyok örömeire.

Kik a játék szereplői?

- Én vagyok az a híres-nevezetes _____ király, aki Betlehem városát két angyallal megmentettem az ördögök hatalmától.
- Hát Ti idebe esztek, isztok, dorbézoltok, öregapátok bozontos bajuszáról, molyrágta szakálláról nem is gondoskodtok? _____

5. A település néptáncmozgalma

A település néptáncmozgalma 2026-ban ünnepli a 50. évfordulóját. A legkisebbek már az óvodában ismerkednek a néptánc alapjaival, majd a helyi iskola művészeti csoportjaiban bővítik tovább az ismereteket, a Szélrózsa néptáncgyűttesben felnőttként ápolják, őrzik a magyarság néptánc hagyományait.

Ismerjétek meg, és játsszátok el a következő népi játékot!

Lipem lopom a szőlőt

Egy gyermeket kiválasztunk, aki lesz a csősz, ő leül a padra. A többiek a pad körül sétálnak, és mondókáznak: „Lipem, lopom a szőlőt, elaludt az öreg csősz. Furkós bot a kezében, vaskalap a fejében.”

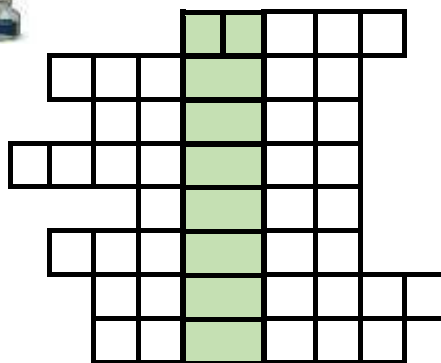
Ekkor a szőlő „lopakodók” elkiáltják magukat: „Tele a kosár!”.

Ekkor a csősz felpattan, és megpróbálja elkapni a „lopakodókat”. Akit megfog, az lesz a csősz. Az nyer, akit utoljára, vagy nem fogtak meg egyszer sem.

Fejtsd meg a keresztrejtvényt!

1. Őszi bogyós gyümölcs.
2. Kék és ha megcsípi a dér, finom.
3. A fejükön viselik az emberek.
4. Férfiakat katonának hívó tánca.
5. Sajtot szerez a hollótól.
6. Téli lábbeli.
7. Tájégség ruhája.
8. A búza betakarítása.

Megfejtés: _____ Hogyan kapcsolódik Földeshez?

A hurkatöltőt, a rocskát a szikvizes üveget, a gyékénykosarat a falra akasztották.

A falitékában üvegek, tányérok, virágmintás bögrék, árpakávé pörkölő, és feliratos tejesüveg sorakozik.

A kisebbik szobában a katonaládák mellett áll a hombár, az asztalon légyfogó üveg és morzsókateknő, petróleumlámpa és mécsestartó is található.

Körben az ajtó fölött piros rogyósszárú bőrcsizmák és viharlámpák sorakoznak.

A nagyszobában az egyik sarokban a búboskemence, a másikban a bölcső áll, középen a pároságy rajta ülő macival, előtte a ládaskanapé.

Az asztalon biblia, nyolcosztályos értesítő könyvecskével, hajdani palatáblával, hajvágó ollóval és timsóval. Az idő múlását az ingaóra mutatja.

A tornácon párnás kanapé, fölötte csengők, kolompok sora. Az udvaron vízzel telt gémeskút.

Ezeket a tárgyakat mind megtalálod a gyűjteményben. Vajon melyik mire való? Keresd meg köztük a kakukktojást, ami nem illik a többi közé, és karikázd be!

4. A földesi termálfürdő

Számold ki az alábbi műveletet!

$$572+428+(72:8\times 100) - 3620 - 11=$$

Hogyan kapcsolódik az eredmény a termálfürdőhöz?

Tedd igazzá a mondatokat! Olvasd el figyelmesen az alábbi állításokat! Ha hibás adatot találsz, húzd át, és írd fölé a helyes megoldást!

1974 óta tör a felszínre 1433 méter mélyről az Alföld legalacsonyabb sótartalmú 64 fokos hévize. Az alkáli fémes jellegű, jódos, klóros meleg vízből percenként ötszáz liternyit hoz a felszínre a Földközi-tenger emlékét idéző metángáz. Jámbor István a Kossuth szövetség egykori elnöke kádas és zuhanyzós strandfürdőt létesített.

Színezd ki azokat a tárgyakat, melyeket a strandon használunk!

4. A Kállay utcai Kovácsműzeum

Mire használták a múzeumban található kovácsmesterség tárgyait? Kösd össze!

favázás eke

- Nehéz acélból, vagy öntöttvasból készült acélszerszám, melyet a forró fém megmunkáláshoz használtak.

resicabányai üllő

- A talaj forgatásához használatos, állati erővel vontatott eszköz.

cégtábla

- Egy jellegzetes görbe vasmerevítő, amely a szekér oldalait tartotta és biztosította a szerkezet stabilitását.

vasalószín

- Arra szolgált, hogy a fából készült szekérekerekekre rászorítsák a tüzes vasabroncsot, azaz a ráfot.

ráfűző

- Egy mesterség nevét, logóját, gyakran tevékenységi körét bemutató tábla.

lőcs

- A kovácsműhely mellett található nyitott, vagy tetővel ellátott építmény, ahol a kovács az állatokat patkolta, vasalta.

3. Kállay László egykori lakóháza és az 1896-ban kelt végrendelete

A tájházban olvasható Kállay László végrendelete.
A végrendelet alapján egészítsd ki a hiányos mondatokat!

„...Kállay László gazdálkodó, _____,
_____ lakos, _____ év november 17. napján
Nagyváradon letett végrendeletemben általános örököseimül
ingó és ingatlan vagyonaim _____ részére nézve
_____ megye _____ községét nevezem ki, azon
határozott megszorítással, hogy Földes községe (.....) egy
Kállay nevet viselő _____ intézetet köteles
létesíteni, (...), a további _____ részére pedig Földes
községi evangélikus, református _____ és
_____.

(...)18. Földesi illetékességű hajléktalan, elnyomorodott,
munkaképtelen _____, (...)
hagyok _____ forintot (...) oly célból ... hogy a község
valamely részén egy _____ alapítson...”

A tájház kiállítását megtekintve sorolj fel 5 olyan
tárgyat, mely a konyhai kredencen található!

5. Az óvodai nevelés

Milyen mondókákat tanultál az óvodában?
Emlékszel még rá?
Tanuld meg a következő mondókát!

Földesi víg mondóka

Nagy a község, nagy a határ,
Földes felett száll a madár.
Itt a fű is zöldebben nő,
Ránk mosolyog a jó levegő.
Hajnalodik, kél a nap,
Gólyamadár szárnyra kap.
Kelepel a kéményen:
„Földes milyen más volt régen!”
Itt lakni jó, itt élni szép,
Vidám ez a vidéki nép!

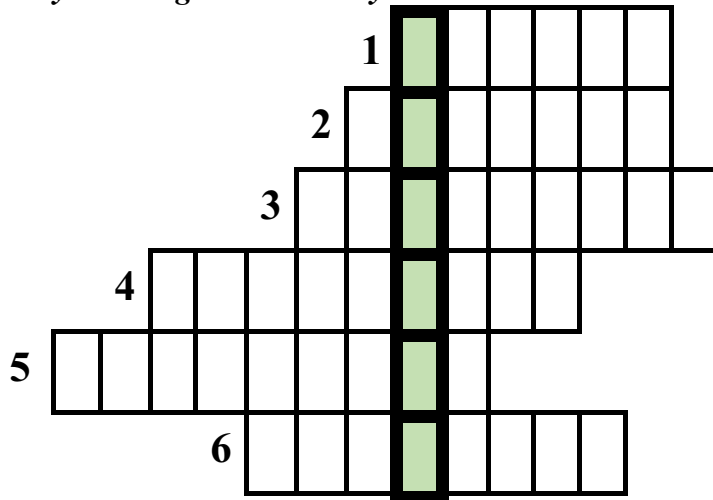
Alkoss szavakat a szótagok segítségével!

é-	-ka	-mo-	-ta	daj-	-ház
hin-	ho-	-tő-	-koc-	-se	-zó
me-	-ba-	-ko-	ba-	-pí-	-ka

III. ÖSVÉNY

1. Fejtsd meg az alábbi keresztrejtvényt. Gondolj az ösvényen is megismerhető helyi értékeinkre!

1. Lovat patkol
2. A Szélrózsa együttes foglalkozása
3. Légi járművek parkolója
4. Egykor Földesen élő híres mezőgazdász
5. Településrész – a sertések paradicsoma
6. Településrész – Eötvös és Radnóti utcák találkozási pontja

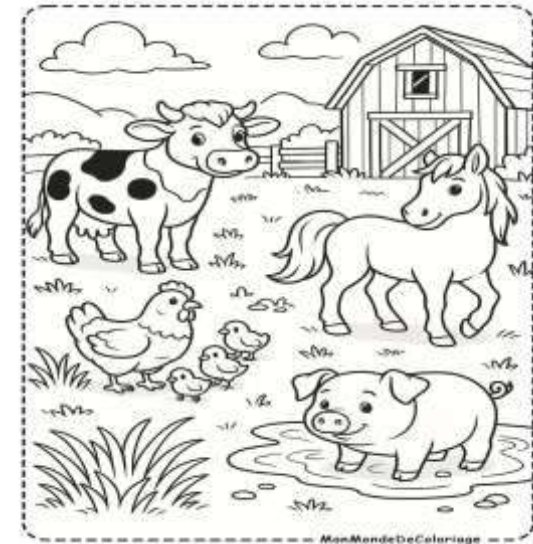
Megfejtés: _____

Hol található ennek a településrésznek a táblája?

2. Disznógát – településrész

A falu keleti széle, ahol árkokkal, vizesgödrökkel tele mező nyúlik be a településbe. Gátnak nyoma sincs, csak egy fűzfákkal szegélyezett töltés vezet ki a legelőre. Reggelente itt haladt először a csorda, majd utána a csürhe.

Színezd ki rózsaszínnel a **kondás** által, barnával a **csordás** által őrzött jószágot!

Párosítsd össze a legelő jellegzetes alakjait a rájuk bízott állatokkal! Húzz egy vonalat az őrző neve és a hozzá tartozó állatcsoport melletti kör közé!

KONDÁS ●

GULYÁS
CSORDÁS ●

